

Dossier Overgewicht en Obesitas

De afgelopen decennia is het aantal mensen met (ernstig) overgewicht snel toegenomen. Daarbij gaat het zowel om volwassenen als om kinderen. Ongeveer de helft van de volwassenen heeft overgewicht, waarvan 11% ernstig (obesitas). Een TNO-studie uit 2002-2004 toonde aan dat inmiddels 14,5% van de jongens en 17,5% van de meisjes in Nederland te dik is. Ongeveer 3% heeft obesitas. Onder bepaalde bevolkingsgroepen is het percentage te dikke kinderen zelfs vergelijkbaar met dat onder volwassenen. Dat is uiterst zorgwekkend.

Oorzaak en gevolg

De toename van overgewicht is een gevolg van een maatschappelijke leefstijlverandering: we eten ongezonder en bewegen minder. Tientallen factoren werken dit onwenselijke eet- en beweegpatroon in de hand: zo zijn er tal van ongezonde tussendoortjes beschikbaar, worden kinderen vaker met de auto naar school gebracht, neemt de beschikbare speel- en beweegruiimte af, zitten kinderen langer voor de televisie of achter de computer en zijn volwassenen meer zittend werk gaan doen. De gevolgen van overgewicht op de volksgezondheid zijn aanzienlijk: hart- en vaatziekten, diabetes mellitus type 2, bepaalde hormoongerelateerde vormen van kanker, kanker aan spijsverteringsorganen en klachten aan het bewegingsapparaat komen bij mensen met overgewicht veel vaker en op steeds jongere leeftijd voor dan bij mensen zonder overgewicht of obesitas. Ook heeft overgewicht gevolgen op sociaal en emotioneel gebied. Er is dus alle reden om niet alleen overgewicht te signaleren en te behandelen, maar ook het ontstaan van overgewicht te voorkomen.

Gezamenlijke strijd

Verschillende partijen hebben inmiddels de strijd met overgewicht aangebonden. Zo werken binnen het Convenant Overgewicht bedrijven, overheidsinstanties en

organisaties op het gebied van voeding en bewegen samen aan een gezonder leefpatroon. Het Kenniscentrum Overgewicht, waarbij ook TNO betrokken is, zorgt voor een actueel overzicht van de stand van onderzoek op dit terrein. De Jeugdgezondheidszorg adviseert ouders en kinderen om kinderen méér buiten te laten spelen, en er op toe te zien dat zij ontbijten, minder frisdrank en andere suikerhoudende dranken gebruiken en minder televisie kijken. Ook borstvoeding wordt aanbevolen. ZonMw reviewt op dit moment de verschillende initiatieven op het gebied van primaire preventie. En de advieswet 'Wet op de Buitenspeelruimte' vraagt van gemeenten om drie procent van het te bebouwen woonoppervlak te reserveren voor speel- en beweegruiimte.

TNO vindt het belangrijk dat het complexe vraagstuk van overgewicht door zoveel mogelijk partijen opgepakt wordt. Zowel de overheid en de zorg, als de industrie en de wetenschap kunnen en moeten een bijdrage leveren. De aanpak van overgewicht moet zich bovendien op verschillende niveaus richten. Naast aandacht voor het individu (bijvoorbeeld gedragsverandering), moet er aandacht zijn voor de invloed van de sociale omgeving (zoals het gezin). Ook de invloed van de fysieke omgeving (denk aan de inrichting van de wijk, snoep- en frisdrankautomaten op school, beschikbaarheid van

gezonde tussendoortjes) is belangrijk. Op lokaal en nationaal niveau moet overgewicht bijvoorbeeld via beleidsmaatregelen en het beschikbaar stellen van financiële middelen aangepakt worden.

De rol van TNO

TNO ziet voor zichzelf nadrukkelijk een rol weggelegd in de strijd tegen overgewicht. De afgelopen jaren heeft TNO al een belangrijke bijdrage geleverd aan de signalering van het probleem. Zo voerde TNO de welbekende landelijke groeistudies uit en ontwikkelde zij de bmi-meter voor kinderen. Ook bracht TNO een aantal oorzaken in kaart, onder andere op basis van onderzoek naar de invloed van de bebouwde omgeving en speelplekken op het beweeggedrag van kinderen. Verder ontwikkelde en evalueerde TNO interventies: de organisatie onderzocht bijvoorbeeld de effecten van een zomerkamp voor jongeren met (ernstig) overgewicht. Ook deed TNO onderzoek naar de fysiologische aspecten van obesitas en werkte zij aan de ontwikkeling van nieuwe levensmiddelenconcepten, zoals de vermindering of vervanging van vet, suiker en zout in voedingsmiddelen. De komende tijd zal TNO onder andere onderzoek doen naar de effecten van gedragsmatige en omgevingsinterventies op het voeding- en beweeggedrag. TNO gaat door met het ontwikkelen van ingrediënten en producten met een verzadigende werking

en test de effecten daarvan bij menselijke vrijwilligers. Ook zal TNO methodieken ontwikkelen om het beweeggedrag objectief te meten. TNO kan bovendien een rol spelen bij de implementatie van programma's op het gebied van overgewicht.

Het probleem van overgewicht raakt de hele bevolking, maar vier doelgroepen krijgen speciale aandacht: jeugd, ouderen, werknemers en chronisch zieken.

Daarom TNO

Bij TNO werken onder andere gezondheidswetenschappers, bewegingswetenschappers, diëtisten, artsen, epidemiologen, voedingskundigen, medisch biologen, psychologen en implementatie-deskundigen samen aan het vraagstuk van overgewicht. De brede expertise van TNO maakt de organisatie bij uitstek geschikt om een integrale aanpak te ontwikkelen voor dit ernstige probleem. TNO kan een essentiële rol spelen in een aanpak met aandacht voor de verschillende niveaus die van belang zijn bij overgewichtpreventie: het individu, het gezin, de wijk, de gemeente en het nationaal niveau.

TNO

Schoemakerstraat 97
Postbus 6050
2600 JA Delft

www.tno.nl

T 015 269 49 75
F 015 262 73 35
pressinfo@tno.nl

Contactpersoon
Maarten Lörtzer

TNO is een leidend, onafhankelijk kennisbedrijf dat vanuit haar expertise en onderzoek een belangrijke bijdrage levert aan de concurrentiekracht van bedrijven en organisaties, aan de economie en aan de kwaliteit van de samenleving als geheel. Door haar veelzijdigheid en capaciteit tot integratie van deze kennis neemt TNO een unieke positie in.

Bij TNO werken ruim 4300 professionals.

TNO werkt vanuit 5 kerngebieden:

- TNO Kwaliteit van Leven
- TNO Defensie en Veiligheid
- TNO Industrie en Techniek
- TNO Bouw en Ondergrond
- TNO Informatie- en Communicatietechnologie